

UDDEVALLA TINGSRÄTT DOM
Arbetslag 2 2008-01-31
Rotel 2:2 meddelad i
 Uddevalla

Mål nr B 3596-07

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Åklagare

Statsåklagare Bo Ericsson
Åklagarkammaren i Uddevalla

Målsägande

1. Håkan Jernehov
Blåbärsåsvägen 72
448 35 Floda

Ombud och målsägandebiträde:
Advokat Michael Hansson
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 174
451 16 Uddevalla

2. Ingrid Jernehov
Ernst Torulfsgatan 14 F
416 73 Göteborg

Ombud och målsägandebiträde:
Advokat Michael Hansson
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 174
451 16 Uddevalla

3. Ann-Kristin Larsson
Östra Banvägen 23
184 52 Österskär

Ombud och målsägandebiträde:
Advokat Michael Hansson
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 174
451 16 Uddevalla

UDDEVALLA TINGSRÄTT**Arbetslag 2****Rotel 2:2****DOM**

2008-01-31

B 3596-07

4. Thomas Jernehovs dödsbo
c/o Advokatfirman Glimstedt AB
Box 2259
403 14 Göteborg

Ombud:
Advokat Michael Hansson
Rosengrens Advokatbyrå i Göteborg AB
Box 174
451 16 Uddevalla

Tilltalad

Elly MARIANNE Larsson, 530405-5022
Frihetsberövande: Häktad
f n häktet

Offentlig försvarare:
Advokat Lennart Borgland
Borglands Advokatbyrå AB
Box 43
451 15 Uddevalla

DOMSLUT**BEGÅNGNA BROTT**

Dråp

LAGRUM

3 kap 2 § brottsbalken

PÅFÖLJD M. M.

Fängelse 8 år

SÄRSKILD RÄTTsverkan

Marianne Larsson åläggs att betala en avgift på 500 kr enligt lagen (1994:419)
om brottsofferfond.

ANNAN SÄRSKILD RÄTTsverkan

I beslag tagen slägghammare förklaras förverkad. Beslaget skall bestå (beslagsnr: 2007-1400-BG8729-1).

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR, SKADESTÅND M. M.

1. Marianne Larsson skall utge skadestånd till Ingrid Jernehov med 50 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 oktober 2007 till dess betalning sker.
 2. Marianne Larsson skall utge skadestånd till Ann-Kristin Larsson med 50 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 oktober 2007 till dess betalning sker.
 3. Marianne Larsson skall utge skadestånd till Thomas Jernehovs dödsbo med 73 500 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 11 februari 2008 till dess betalning sker.
 4. Håkan Jernehovs skadeståndsyrkande ogillas.
 5. Lennart Borgland tillerkänns ersättning av allmänna medel med 242 074 kr. Av beloppet avser 48 415 kr mervärdesskatt.
 6. Michael Hansson tillerkänns ersättning av allmänna medel med 54 388 kr. Av beloppet avser 10 878 kr mervärdesskatt.
 7. Kostanden för försvararen och målsägandebiträdet skall stanna på staten.
 8. Marianne Larsson skall stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot henne.
-

UDDEVALLA TINGSRÄTT
Arbetslag 2
Rotel 2:2

DOM
2008-01-31

B 3596-07

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat ansvar för mord enligt följande gärningsbeskrivning.

Marianne Larsson har den 10 oktober 2007 i en båt på Halsefjorden, väster om Ödsmål, Stenungsunds kommun, berövat Thomas Jernehov livet genom att tilldela honom upprepade slag med en slägghammare i huvudet, varav tre medfört livshotande skador, och därefter slänga honom i havet till följd varav han drunknat.

Åklagaren har angett att ansvarsyrkandet endast avser uppsåtligt brott.

Åklagaren har yrkat att i beslag tagen slägghammare skall förverkas.

Åklagaren har vid huvudförhandlingen gjort gällande att det varit fråga om ett planerat mord och att Marianne Larssons avsikt med att slänga Thomas Jernehov i vattnet var att dölja brottet, men förklarat att han inte gör gällande att Marianne Larsson hade med sig slägghammaren till båten.

Thomas Jernehovs mor, Ingrid Jernehov, har yrkat skadestånd av Marianne Larsson med 50 000 kr avseende psykiskt lidande, jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 10 oktober 2007 till dess betalning sker.

Thomas Jernehovs bror, Håkan Jernehov, har yrkat skadestånd av Marianne Larsson med 68 800 kr, varav 50 000 kr för psykiskt lidande och 18 800 kr för inkomstförlust, jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 10 oktober 2007 till dess betalning sker.

Ann-Kristin Larsson har yrkat skadestånd av Marianne Larsson med 50 000 kr avseende psykiskt lidande, jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 10 oktober 2007 till dess betalning sker.

UDDEVALLA TINGSRÄTT
Arbetslag 2
Rotel 2:2

DOM
2008-01-31

B 3596-07

Dödsboet efter Thomas Jernehov har yrkat skadestånd av Marianne Larsson med 73 500 kr för begravningskostnad jämte ränta därå enligt 6 § räntelagen från den 11 februari 2008 till dess betalning sker.

Ingrid Jernehov, Håkan Jernehov och Ann-Kristin Larsson har biträtt åtalet.

Marianne Larsson har i anledning av denna brottsmisstanke varit berövad friheten såsom anhållen eller häktad sedan den 10 oktober 2007.

Tingsrätten har i samband med huvudförhandlingens avslutande avslagit Marianne Larssons begäran om yttrande från Socialstyrelsens rättsliga råd över det i målet inhämtade rättspsykiatriska utlåtandet.

DOMSKÄL

Inställning

Marianne Larsson har förnekat gärningen. Hon har medgett att hon slagit Thomas Jernehov med två slag med slägghammaren i tinningen och därefter slängt honom i havet, men gjort gällande att hon var av uppfattningen att han var död när hon utförde dessa handlingar.

Marianne Larsson har med hänvisning till sin inställning i skuldfrågan bestritt skadeståndsanspråken. Hon har i fråga om Håkan Jernehovs och Ann-Kristin Larssons yrkanden i andra hand gjort gällande att de inte är närstående i den mening som förutsätts för att vara berättigad till skadestånd enligt 5 kap. 2 § första stycket 3 skadeståndslagen. Marianne Larsson har vitsordat begärd ersättning för psykiskt lidande och för begravningskostnad såsom skälig i och för sig, men har såvitt avser Hå-

kan Jernehovs yrkande om ersättning för inkomstförlust förklarat att hon inte kan vitsorda något belopp.

Marianne Larsson har inte haft någon erinran mot åklagarens yrkande om förverkande av slägghammaren.

Inledning

Marianne Larsson och Thomas Jernehov hade varit sammanboende i nära 30 år. De bodde i en villa i Gunnilse. Marianne Larsson uppbär sedan år 2006 hel förtidspension på grund av psykiska problem. Thomas Larsson var flygkapten. De hade inga barn. De var bekanta med Ann-Kristin Larsson. För cirka fyra år sedan inledde Thomas Jernehov ett förhållande med Ann-Kristin Larsson.

Den 1 september 2007 berättade Thomas Jernehov för Marianne Larsson om sitt förhållande med Ann-Kristin Larsson och att han ville separera från henne för att istället bo tillsammans med Ann-Kristin Larsson. Thomas Jernehov fortsatte dock att under en övergångsperiod bo tillsammans med Marianne Larsson. En vecka i september tillbringade han tillsammans med Ann-Kristin Larsson på segelbåten. De kom under denna vecka att köpa en villa med inflyttning den 29 oktober 2007. Thomas Jernehov återkom från en flygning till Sverige den 9 oktober 2007. Han tillbringade natten mellan den 9 och 10 oktober 2007 i villan i Gunnilse.

På förmiddagen den 10 oktober 2007 begav sig Thomas Jernehov och Marianne Larsson iväg för att ta segelbåten från båthamnen i Almösund till vinterförvaring i Henån. Strax efter kl. 15 återkom Marianne Larsson med segelbåten till hamnen i Almösund. Båten var då kraftigt blodsbestänkt i sittbrunnen. Thomas Jernehovs kropp anträffades vid 16-tiden strax utanför Strandholmen. Thomas Jernehov var då avliden. Sedermera har i havet även påträffats Thomas Jernehovs flytväst och den slägghammare Marianne Larsson sagt att hon använde då hon slog Thomas Jerne-

hov i huvudet. På bifogad plot framgår båtens färdväg, se bilaga 1. Vad som på den anges som ”fynd” avser platsen där slägghammaren påträffades. Se även bild av båtens sittbrunn och av slägghammaren, bilaga 2 och 3.

Utredning

Marianne Larsson har hörts över åtalet.

På åklagarens begäran har ett flertal förhör hållits. De flesta för att belysa Marianne Larssons reaktion på separationen med Thomas Jernehov och att redogöra för Marianne Larssons sinnestämning och uppgifter då hon återkom till Almösund samt om den ordning Thomas Jernehov haft på båten. De som hörts i dessa delar är målsägandena Ingrid Jernehov och Ann-Kristin Larsson samt vittnena Tore Larsson (Marianne Larssons halvbror), Pär Larsson (Marianne Larssons brorson), Ulf Bredelius (Thomas Jernehovs kollega), Maj-Britt Zetreus (granne), Beth Tiedje (bekant), Jeanette Lundberg (Thomas Jernehovs kollega), Lisbeth Berg (Thomas Jernehovs kollega), polisinspektören Ronny Carlsson, polisinspektören Fredrik Essen, Leif Jonsson (anställd på Almösunds marina) och Thordis Berntsson (innehavare av Almösunds marina).

Vidare har på åklagarens begäran vittnesförhör hållits med kriminalteknikern Carola Freudenthal och överläkaren Adam Berkowicz, vilka redovisat vad som framkommit vid den tekniska undersökningen av båten och vid obduktionen av Thomas Jernehov.

På Marianne Larssons begäran har vittnesförhör hållits med hennes halvbror Tore Johansson och grannen Maritta Kontio, som båda har hörts om Marianne Larssons reaktioner på separationsbeskedet.

Av den skriftliga bevisning åklagaren åberopat kan här nämnas att den bl.a. omfattar protokoll över brottsplatsundersökning med fotografier, obduktionsprotokoll, protokoll över undersökningar av de kläder Marianne Larsson bar vid tillfället och sakkunnigutlåtande avseende tolkning av blodspår på båten.

Vid huvudförhandlingen har även förevisats en film från rekonstruktion, baserad på Marianne Larssons redogörelse av händelseförloppet på båten.

Tingsrätten har inhämtat läkarintyg enligt 7 § personutredningslagen samt rättspsykiatriskt utlåtande. På Marianne Larssons begäran har den ansvarige undersökningsläkaren, överläkaren Anders Mannheim, hörts upplysningsvis vid huvudförhandlingen.

Målsägandena har hörts i skadeståndsdelen.

Marianne Larssons berättelse

Marianne Larsson har i huvudsak uppgett följande:

Hon och Thomas Jernehov hade, vad hon uppfattade som, ett normalt förhållande fram till den 1 september 2007. Thomas Jernehov var mer socialt utåtriktad än vad hon är. Hon föredrog att ägna sig åt sina djur. De hade vissa gemensamma seglarvänner, men hennes närmaste bekantskap var vid sidan av Thomas Jernehov, dennes mor, Ingrid Jernehov, med vilken hon hade i stort sett daglig kontakt. Hon har tagit del av beskrivningarna av henne som burdus, men känner inte igen sig i den bilden. Det kan dock ha förekommit att Thomas Jernehov emellanåt har överdrivit någon händelse och att hon då känt sig manad att rätta till det, vilket för andra kan ha framstått som negativt.

Hon fick en chock när Thomas Jernehov den 1 september 2007 berättade att han ville separera. Hon uppfattade det som att hon hade levt i en illusion i 30 år. Hon fick svårt att äta och att sova. Hon sov mellan 2 till 4 timmar per natt. Hon besökte både vårdcentral och Axessakuten för hjälp, men fick endast stesolid utskrivet. Hon kände inte till att Thomas Jernehov hade haft ett förhållande med Ann-Kristin Larsson under flera år. Hon kände Ann-Kristin Larsson sedan tidigare och hade bl.a. varit på hennes bröllop. Hon förstod direkt att Thomas Jernehovs separationsbesked var oåterkalleligt, men hade en förhoppning om att Thomas Jernehov skulle bo kvar i deras villa och att han och Ann-Kristin Larsson kunde bo i gillestugan då hon var på besök i Göteborg. Hon fick emellertid så småningom veta att de var på väg att köpa ett eget hus.

Hon var, utöver känslan av att ha blivit sviken, oroad för hur hennes ekonomiska situation skulle förändras genom separationen. Hon uppbär 7 300 kr per månad i sjukpenning. I inledningen av deras förhållande var det hon som i störst utsträckning bidrog till deras gemensamma ekonomi, men det har sedermera varit Thomas Jernehov som haft den högsta inkomsten, medan hon har stått för ”markjtjänsten”. De ägde villan och bilen gemensamt, men hade en latent reavinstskatt på villan. De hade ett inbördes testamente.

De fortsatte att leva som tidigare efter separationsbeskedet. Hon tog hand om hemarbetet och Thomas Jernehov fortsatte att sova i deras gemensamma säng. De hade diskussioner om ekonomin. Thomas Jernehov erbjöd henne, utöver halva huset och bilen, 3 000 kr i månaden i underhåll. Hon ville ha mer, 15 procent av hans nettolön, dvs. cirka 6 000 kr i månaden. Hon skulle inte ha råd att bo kvar i villan, utan de skulle behöva sälja den, men hon hade svårt att ta tag i praktiska saker i anledning av separationen, såsom att söka efter en lägenhet. Thomas Jernehov stöttade henne när hon mådde dåligt och kramade henne när hon hade ångest på nätterna. Det enda tillfälle det förekom våldsamheter dem emellan var vid ett tillfälle efter

den 1 september, då Thomas Jernehov kom hem senare än han skulle. Hon gav honom då två örffilar.

De bestämde på morgonen, onsdagen den 10 oktober 2007, att ta segelbåten till vinterupptagning i Henån eftersom det var fint väder. De tog var sin bil till Henån där de ställde den ena och begav sig till Almöns livs, där de handlade. I avvaktan på att lunchserveringen skulle öppna begav de sig ner till segelbåten och fixade lite i 10-15 minuter. De åt därefter lunch och begav sig sedan iväg med båten. De gick först med enbart motor. Thomas Jernehov var noggrann och säkerhetsmedveten på sjön, men vid bra väder, såsom den här dagen, bar han inte flytväst då de påbörjade färden. De pratade om separationen. Thomas Jernehov erbjöd henne halva huset, bilen, 3 000 kr i månaden och ett bensinkort, vilket hon tyckte var godtagbart. Hon ville emellertid ha överenskommelsen på papper, vilket Thomas Jernehov inte accepterade. Thomas Jernehov ville få sålt villan före jul på grund av skatteändringar vid årsskiftet. Hon var arg över att allt gick så snabbt.

Efter ett tag började det blåsa upp lite. Det gick dock ingen märkbar sjögång. Thomas Jernehov ansåg att de kunde ta hjälp av vinden och började därför sätta genuan. Thomas Jernehov bad henne under tiden som han satte seglet att hämta hans flytväst. Hon gick ned i ruffen och hämtade flytvästen, som hon kastade till Thomas Jernehov, vilken då höll på att skota hem. Hon hade i samband med att detta hände förklarat att hon tyckte att separationen gick för fort, varvid Thomas Jernehov sade: ”Det kan du inte göra något åt.” Thomas Jernehov bad henne därefter att hämta slägghammaren. Hammaren låg på den verktygsväska Thomas Jernehov tagit med till båten. Troligen hade Thomas Jernehov använt den för något då de var i båten före avfärden.

När hon kom upp från ruffen med hammaren sade hon: ”Göra och göra, jag kan slå hammaren i huvudet på dig.” Hon hytte samtidigt med hammaren mot Thomas Jernehov, varvid hon höll hammaren med ena handen om skaftet, närmast hammarhu-

vudet. Då hon gjorde detta stod hon på trappavsatsen ned till ruffen, medan Thomas Jernehov stod i sittbrunnen, bakom skotskenan, sett från henne. Thomas Jernehov blev rädd och tog mycket hastigt ett grepp med en hand om hammaren och slet loss den från henne. Samtidigt slant Thomas Jernehov, möjligen på något tamp, och hammaren träffade honom vid tinningen samtidigt som han föll bakåt. Thomas Jernehov vred sig i luften vid fallet. Hon föll samtidigt åt sidan. Thomas Jernehov hamnade med ryggen mot akterspegeln och med knäveckan över autopiloten. Hon såg att det blödde från Thomas Jernehovs näsa och att hans ögon var slutna. Hon utgick direkt från att han hade dött eller i vart fall var döende och skulle dö inom kort. Hon iakttog honom cirka 30 sekunder. Thomas Jernehov frustade och hans kranium såg ut att vara intryckt på höger sida, där slaget träffat. Hon insåg att alla skulle tro att hon hade dödat Thomas Jernehov. Hon gick fram och slog två slag med slägghammaren i Thomas Jernehovs tinning. Det var fråga om "hjälploshets-slag". Hon kastade slägghammaren i havet och försökte därefter slänga Thomas Jernehov i sjön genom att dra honom över akterspegeln. Thomas Jernehovs flytväst tog emellertid emot, så hon tog av honom den och lyckades till slut att få honom över relingen. Hon kastade senare även flytvästen överbord. Hon följde Thomas Jernehov med blicken en stund och försökte därefter att ta in seglet. Eftersom spinakerfallet inte var omkopplat var hon tvungen att gå fram i fören för att göra det innan hon kunde ta in genuan. Hon lyckades därefter föra båten tillbaka till Almösund.

Hon vet inte vad Thomas Jernehov skulle använda slägghammaren till. Den enda förklaring hon har är att han med den skulle kontrollera de aluminiumskruvar som de nyligen hade satt i rorkultsfästet, eftersom dessa kan ärga.

Hon såg endast att Thomas Jernehov fick tre slag mot tinningen. Det första då han föll och de båda övriga utdelade av henne. Hon vet inte hur skadan i bakhuvudet uppkommit.

Marianne Larssons redogörelse vid rekonstruktionen följer i allt väsentligt den hon lämnat vid huvudförhandlingen. Det framgår av rekonstruktionsfilmen att Marianne Larsson menar att Thomas Jernehovs fötter efter fallet låg över skotskenan.

Obduktionsresultat och tekniska undersökningar

Det har vid Rättsmedicinska avdelningen i Göteborg utförts en utvidgad rättsmedicinsk obduktion av Thomas Jernehov under ledning av avdelningsläkaren Mario Verdicchio. Utlåtandet över denna undersökning har vidimerats av överläkaren Adam Berkowicz, som också redogjort för resultaten inför tingsrätten.

Följande skador på huvudet finns angivna i undersökningsprotokollet:

1. På främre delen av hjässan till höger, vid övergången till pannan, ses ett stjärnformigt, 1,6 x upp till 0,8 cm stort sår med trasiga kanter. Sårets centrum befinner sig 8 cm ovanför ögonbrynnens plan och 7 cm till höger om mittlinjen på hjässan. Överhuden framför främre kanten är avskrapad inom en 0,3 cm bred zon. I såret ses vävnadsbryggor och svartröda blödningar. Huvudsvålen kring såret har ställvis avlossats från skalltaket.
2. I högra tinningen ovanför ytterörats övre fäste ses ett diagonalt, 2,2 x upp till 1 cm stort sår med trasiga kanter. Såret är diagonalt riktat nedåt, bakåt, med centrum 1,5 cm ovanför ytterörats övre fäste och i höjd med ytterörats bakre fäste. I såret ses vävnadsbryggor och svartröda blödningar. Huvudsvålen kring såret har ställvis avlossats från skalltaket.
3. På hjässan till höger ses två sår belägna inom ett 3,5 x upp till 2 cm stort område med centrum 9 cm till höger om mittlinjen på hjässan och 3 cm bakom högra ytterörats bakre fäste. Såren är längsgående. Sårkanterna är trasiga. Avståndet mellan såren är 0,4-0,5 cm. Det främre såret är 2 cm långt och det bakre såret 3 cm långt. I såren ses vävnadsbryggor och svartröda blödningar. Huvudsvålen kring såren har ställvis avlossats från skalltaket.

4. På bakhuvudets högra del ses två diagonalt riktade sår belägna inom ett 7 x 3 cm stort, längsgående område. Områdets centrum befinner sig 3 cm ovanför yttre nackknölens plan och 9 cm till höger om mittlinjen på nacken. Såren är riktade bakåt och nedåt. Det främre såret är 4 cm långt och det bakre 4,5 cm långt. Avståndet mellan såren varierar från 0,5 cm upp till ca 1 cm. I såren ses vävnadsbryggor och svartröda blödningar. Huvudsvålen kring såren har ställvis avlossats från skalltaget.

Under rubriken utlåtande anges följande:

Undersökningsfynd

- sex krossår på huvudets högra del med brott i skallen och hjärnskador
- maximalt utspända samt oelastiska lungor, fradga i luftrören samt vätskeansamling i lungsäckarna
- slemhinnebristningar i övre magmunnen
- inandad magsäcksinnehåll

Skadornas uppkomstsätt

Skadorna har orsakats av trubbigt våld. Enbart av skadornas utseende kan ej avgöras vilket slags trubbigt våld som förelegat.

Utseendet och lokaliseringen av skadorna talar starkt för upprepade slag med trubbigt, kantat föremål. Skadorna kan ha orsakats av den aktuella släggan.

Utseendet och anordningen av det intryckta brottområdet på bakhuvudet talar starkt för att detta har uppkommit före de övriga intryckta brottområden på skallens högra del.[...]

Dödsorsak

Fynden talar starkt för att döden orsakats av drunkning i samverkan med skall- och hjärnskadorna.

Dödssätt

Den samlade bilden talar starkt för att döden orsakats av annan person.

Adam Berkowicz har bl.a. uppgett följande: Den direkta dödsorsaken har varit drunkning. Samtliga krossår i huvudet har orsakats av ett likartat trubbigt föremål med kanter. Det rör sig i vart fall om tre slag, ett i bakhuvudet och två på huvudets högra del, som orsakat krossåren. Slaget i bakhuvudet har inte utdelats med någon avsevärd kraft och slägghammaren har en sådan tyngd att skadorna på huvudets högra sida kan ha orsakats av vilket slag som helst med den hammaren. Dessa skador har sammantaget varit livshotande. De kan orsaka medvetslöshet. Det går inte med någon säkerhet att säga hur lång tid Thomas Jernehov hade överlevt med dessa skador utan vård. Att de kommit till slutsatsen att slaget i bakhuvudet utdelades först beror på utseendet på brottslinjerna från den skadan. Det går däremot inte att av obduktionsresultaten säga något om hur lång tid som förlöpt mellan slagen. – För att skadan i bakhuvudet skall kunna ha orsakats genom ett fall krävs att bakhuvudet slagit i ett föremål mycket likt huvudet på den aktuella slägghammaren. Av vad som framgår av den i förundersökningen återgivna bilden av rorkultens fäste har denna en utformning som möjligen kan motsvara slägghammarens huvud och därmed genom ett fall skulle kunna ha gett upphov till skadan i bakhuvudet, se bilaga 4. Som en konsekvens av skadorna på huvudet kan Thomas Jernehov ha blött från näsan omedelbart efter slagen mot huvudet och det kan även ha kommit ett gurglande ljud från Thomas Jernehov, då det kan bryta ut blödningar i mun- och luftväggarna, som blandade med luft och vätska, ger upphov till ett sådant ljud. Krossåren i huvudet har medfört en synlig intryckning vid tinningen.

Det har av tekniska roteln, Polismyndigheten Västra Götaland, genomförts brottsplatsundersökning och en undersökning av de kläder Marianne Larsson bar vid tillfället. Vidare har Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) utfärdat ett sakkunnigutlåtande, bl.a. i frågan om en tolkning av blodspåren kan klargöra om blodföremålen på båten har tillkommit vid det av Marianne Larsson beskrivna händelse-

förloppet eller att blodförekomsten tillkommit på annat sätt. Kriminalteknikern Carola Freudenthal har inför tingsrätten redogjort för resultaten av dessa undersökningar.

I protokollet över brottsplatsundersökningen anges bl.a. följande:

Efter obduktion av Thomas Jernehov gjordes en kompletterande undersökning utifrån de resultat som obduktionen gav. Samtliga ytor och kanter kring sittbrunnen och aktern granskades. Det finns inga ytor som korresponderar med utseendet av de skador som kan ses på skallbenet. Det finns heller inga spår såsom blod eller hår, som kan tyda på att en yta träffats av ett huvud.

Det kan också konstateras att de enda besudlingar som finns i sittbrunnen är av blod.

Det finns inga tecken på att någon kräkts på båten.

Det finns inga synliga tecken på att båten städats, d.v.s. tvättats eller sköljts, för att få bort blodbesudlingar.

Av protokollen över undersökning av de kläder Marianne Larsson bar framgår att det fanns blodbesudlingar på skorna, särskilt på sulornas mönsterdel, vilket föranlett slutsatsen att Marianne Larsson trampat i rikligt med blod. Vidare framgår att det på hennes byxor fanns blodbesudlingar, dels i form av stänk varierande mellan 1-13 mm, dels avstruket blod, dels avsatt blod. Blodförekomsten på byxorna har lett till slutsatsen att blodet hamnat på byxorna i olika moment samt att blodförekomsten är mest koncentrerad på byxbenen från knähöjd ner till fällkanten.

Av SKL:s sakkunnigutlåtande framgår att en avgjutning av skadan i bakhuvudet gjorts, men att det vid en granskning av avgjutningen inte kunde iakttas något i form eller detaljer från slägghammaren som hade orsakat skadan. Vad avser tolkningen av blodspår konstateras bl.a. följande i sakkunnigutlåtandet:

Förväntade blodbilder och deras lägen utifrån Larssons beskrivning av händelsen

Utifrån det förlopp som beskrivs av Larsson vid rekonstruktionen kan följande typer av blodbilder och avsaknad av blodbilder förväntas (sekundära blodbilder nämns inte närmare):

- måttligt med små- till medelstora stänk av blod i samband med slag med slägga mot huvudsvål; stänken bedöms få ett ursprung ovanför durken, något högre än toften vid sittbrunnens bakre insteg/kant på styrbords sida; durken och insteg/bakre kanten på sittbrunnen bedöms vara skuggade/skyddade av Jernehovs egen kropp.
- måttligt med stänk av blod från näsa/mun i samband med utandning/frustning; stänken bedöms få ett ursprung dels ovanför durken, något högre än toften vid sittbrunnens bakre kant på styrbords sida, dels ursprung som successivt förflyttas över aktern och ner förbi akterspegeln i samband med Jernehovs glidande rörelse ner i vattnet; durken och bakre kanten på sittbrunnen bedöms vara skuggade/skyddade av Jernehovs egen kropp; om Jernehov glider snabbt ner i vattnet i ryggläge så bedöms i det momentet även akterspegeln delvis vara skuggad/skyddad av Jernehovs egen kropp.
- dropp och massflöde (blodpölar, rinningar) av blod från sår i huvudet och från näsa/mun; blodbilderna bedöms dels skapas vertikalt under ett tänkt läge för huvudet vid sittbrunnens bakre kant på styrbords sida, dels på aktern/akterspegeln vertikalt nedanför en tänkt linje för huvudets rörelse i samband med Jernehovs glidande rörelse ner i vattnet.

Beskrivning av blodförekomst med kommentarer

I det följande beskrivs översiktligt blodförekomsten i sittbrunnen och dess närhet samt på reling och akter. Framförallt beskrivs områden med riklig blodförekomst och områden med stänk.

Det iaktogs hundratals mycket små stänk på styrbords reling och anslutande delar av sittbrunnen och på rorkulten. Stänkens egenskaper är sådana som är förväntade vid slagvåld. Stänkriktningen är sådan att stänken grovt kan förklaras med ett ursprung i sittbrunnens bakre styrbordshalva. Någon närmare bedömning av ursprung bedöms inte meningsfull på grund av eventuell samverkan av flera slag på olika platser, av

inverkan av okända faktorer som vindförhållanden m.m. Besudlingar av iakttagen typ förväntas inte kunna uppkomma på vissa av de angivna platserna, om man förutsätter det förlopp Larsson beskriver, eftersom ytorna där då bedöms vara avskärmade från stänk av Larsson själv.

På durken i bakre delen av sittbrunnen, främst på styrbords sida, iakttogs hundratals måttligt stora till stora stänk samt droppar. Stänken är av en typ som kan förväntas exempelvis vid utandning/frustning av blod, vid slagvåld eller vid en kombination av dessa. Besudlingar av iakttaga typer förväntas inte kunna uppkomma på angiven plats, om man förutsätter det förlopp Larsson beskriver, eftersom denna yta då bedöms vara avskärmd för stänk under hela förloppet.

Det iakttogs omfattande blodbesudlingar i form av blodpölar, blodrinningar och bloddropp (massflöde av blod) i sittbrunnens bakre del på styrbords sida, dels i sittbrunnens insteg/bakkant, dels på den bakre delen av styrbords toft ända in mot relingen. Besudlingarna är de förväntade om Jernehovs huvud är helt nära ovan och/eller i kontakt med dessa områden. Besudlingarna av iakttaga typer förväntas inte uppkomma på de angivna platserna, om man förutsätter det förlopp Larsson beskriver.

Det iakttogs omfattande blodbesudlingar i form av blodpölar, blodrinningar och bloddropp (massflöde av blod) på akterspegeln och dess steg. Det iakttogs även omfattande stänk som bedömdes vara sekundära stänk i form av droppstänkbilder åstadkomna av dropparnas anslag mot steget i skrovet på akterspegeln. Besudlingar av iakttaga typer kan förväntas, om man förutsätter det förlopp Larsson beskriver; besudlingarna är dock något mer omfattande än förväntat. [...]

Slutsats

Resultaten talar starkt för att blodförekomsten på den aktuella båten inte i sin helhet har tillkommit vid det av Larsson beskrivna händelseförloppet i samband med Jernehovs död (att Jernehov har åsamkats slag av slägga mot huvudets högra sida, då huvudet har varit beläget på ungefär en och samma plats bakbord bak i båten samt att

Jernehov sedan efter en kort stund har dragits över relingen akterut och släppts ner i vattnet) utan att blodförekomsten har tillkommit på annat sätt (Grad-3). [...]

Grad-3 innebär enligt den bifogade utlåtandeskalan att möjligheten att erhålla dessa resultat om den uppställda hypotesen är sann bedöms som mycket liten.

Carola Freudenthal har bl.a. uppgett: Det fanns varken någon bergkilshammare eller några bergskilar på båten. Det fanns inget blod på fördäck. Det finns ingen yta i aktern som kan ha gett upphov till skadan i Thomas Jernehovs bakhuvud. Mellan den synliga muttern på rorkultsfästet och den underliggande plasten är det cirka 10 centimeter. Marianne Larsson placerade vid rekonstruktionen Thomas Jernehov på durken under hela förloppet. Blodspåren utesluter emellertid att han kan ha varit där hela tiden. Då stänkbilden på durken kan vara ett resultat av frustningar, kan Thomas Jernehov först ha legat på durken för att därefter förflyttas av Marianne Larsson upp på toften, varvid Thomas Jernehov genom frustningar orsakat blodstänk på durken.

Marianne Larssons uppträdande och redogörelse vid återkomsten till Almösunds marina

De som talade med Marianne Larsson vid återkomsten till marinan var Thordis Berntsson och Leif Jonsson samt polismännen Ronny Carlsson och Fredrik Essen.

Det var *Thordis Berntsson och Leif Jonsson* som först mötte Marianne Larsson. Leif Jonsson såg båten när den kom in. Thordis Berntsson satt därefter och pratade med Marianne Larsson i en till en och en halv timme. Marianne Larsson, som var väldigt uppskärnad och skakad, berättade att det hade hänt en olycka, att Thomas Jernehov låg på havets botten och att hon skulle bli anklagad för mord. Marianne Larsson berättade vidare hur hennes liv hade raserats då hon fick separationsbeskedet den 1

september. Marianne Larsson beskrev sedermera händelseförloppet, där Thomas Jernehov hade bett henne att hämta slägghammaren, varefter Marianne Larsson lyfte hammaren mot Thomas Jernehov och hotade att slå honom med den, att Thomas Jernehov blev rädd och halkade på skot som låg på durken, slog i huvudet bak och träffades av slägghammaren i tinningen. Marianne Larsson berättade vidare att det kom blod från Thomas Jernehovs näsa och att han gurglade, varvid Marianne Larsson insåg att han var död och blev arg, då hon skulle bli anklagad för mord. Marianne Larsson uppgav att hon därför ”slog och slog och slog” Thomas Jernehov, samt att hon slängde Thomas Jernehov och hans flytväst över bord. Marianne Larsson sade, med anledning av flytvästen, att hon alltid fick tjata på Thomas Jernehov om att ha på sig den.

Ronny Carlsson och Fredrik Essen har mer kortfattat återberättat vad Marianne Larsson berättade för dem på plats i Almösunds marina. Båda upplevde Marianne Larsson som mycket uppskrädd. Fredrik Essen har uppfattat det som att Marianne Larsson förändrade sin historia genom att först redovisa det som en olycka för att sedan beskriva ett bråk som ledde till att Thomas Jernehov trillade och slog sig, för att slutligen också berätta att hon därefter hade slagit Thomas Jernehov. Ronny Carlsson har återgett en beskrivning som i allt väsentligt stämmer med den Thordis Berntsson redovisat, dock inte med den detaljen att Marianne Larsson även skulle ha sagt att Thomas Jernehov slog i bakhuvudet vid fallet.

Marianne Larssons reaktion på separationsbeskedet

I denna del har flera personer hörts, dels om direkta kontakter med Marianne Larsson, dels om hur Thomas Jernehov återgivit Marianne Larssons reaktioner på hans separationsbesked.

Den som haft mest kontakt med Marianne Larsson är *Ingrid Jernehov*. Hon har berättat bl.a. följande: Thomas Jernehov pratade med henne om att separera från Marianne Larsson redan för ett par år sedan. Han mådde dåligt på grund av Marianne Larssons dåliga nerver. Marianne Larsson har ett hetsigt temperament. Marianne Larsson hade också inför henne givit uttryck för negativa synpunkter om förhållandet med Thomas Jernehov, bl.a. bestående i ett missnöje med deras samliv. Vid ett samtal med Marianne Larsson för ett par år sedan, gav Marianne Larsson uttryck för att hon skulle slå ihjäl Thomas Jernehov om han gick ifrån henne. De fortsatte att ha dagliga samtal även efter den 1 september. Det kunde bli fråga om samtal i flera timmar. Dessa rörde i huvudsak Marianne Larssons oro över hur hennes ekonomi skulle bli efter separationen. Marianne Larsson nämnde vid flera tillfällen att hon hade sett ut en plats på Angeredsbron som hon kunde hoppa ifrån. Marianne Larsson kom hem till henne den 1 oktober och var där i flera timmar. Under detta besök blev Marianne Larsson mycket aggressiv och sade bl.a. ”Jag måste döda någon”, ”Jag skall ta tag i mitt liv, förresten är kanske Thomas snart död” och ”Får se om du kan förlåta mig för det jag skall göra”. Hon erbjöd sig att följa med Marianne Larsson till psyket på Östra sjukhuset, men Marianne Larsson avböjde det erbjudandet. Hon blev mycket rädd för vad som skulle kunna inträffa och kontaktade därför Thomas Jernehov. Hon ringde senare samma dag till Marianne Larsson, men då var Marianne Larsson som vanligt igen.

Det har framkommit att Marianne Larsson efter besöket hos Ingrid Jernehov, åkte till sin halvbror *Tore Johansson*. Han har berättat att Marianne Larsson var arg och förtvivlad, vilket han efter omständigheterna inte tyckte var anmärkningsvärt. I samband med Marianne Larssons besök skall enligt Tore Johansson, Ingrid Jernehov ha ringt honom och bett om hjälp att få Marianne Larsson inlagd på psyket. Tore Johansson har uppgett att han förklarade att han inte upplevde Marianne Larssons reaktion som konstig med tanke på att Thomas Jernehov haft ett förhållande med en annan kvinna i fyra år. Tore Johansson har inte kunnat påminna sig att Ing-

rid Jernehov skulle ha nämnt något om att Marianne Larsson hade uttryckt något hot.

Vidare har grannarna Maj-Britt Zetreus och Maritta Kontio haft viss kontakt med Marianne Larsson efter den 1 september. *Maj-Britt Zetreus* har berättat att hon hade ett längre samtal med Marianne Larsson den 2 oktober, då Marianne Larsson bl.a. beskrev hur dåligt hon mårde, att hon hade varit som innesängd, gått ned i vikt och var "så långt ner i helvetet en människa kan komma". Hon har vidare uppgett att Marianne Larsson vid ett kortare sammanträffande den 4 oktober sade: "Vänta du, den djäveln skall få, vänta du." *Maritta Kontio* har berättat att hon hade ett längre samtal med Marianne Larsson den 4 oktober, varvid Marianne Larsson berättade om separationsbeskedet och om oron för ekonomin samt sade att hon och Thomas Jernehov under senare år levt som kamrater men att hon skulle kunna förlåta Thomas Jernehov för hans förhållande med den nya kvinnan. Det förekom under samtalet inga hotfulla utfall, men Marianne Larsson sade "Thomas är döden för mig". Maritta Kontio upplevde Marianne Larsson som nervös, skakad och förvirrad.

Beth Tiedje har berättat att hon efter separationen hade flera samtal med Marianne Larsson och att Marianne Larsson bl.a. skall ha sagt att "det bästa vore om Thomas Jernehov dog, men att han tyvärr var kärnfrisk", samt att "det bästa vore om Thomas Jernehov dog" eftersom Marianne Larsson då skulle få allt efter honom. Marianne Larsson har inför henne även givit uttryck för att hon ville bo kvar i villan.

Ann-Kristin Larsson och Thomas Jernehovs kollegor, *Ulf Bredelius*, *Jeanette Lundberg* och *Lisbeth Berg* har återgivit vad Thomas Jernehov berättat för dem om Marianne Larssons reaktion på separationsbeskedet. De har beskrivit en utveckling där Thomas Jernehov först upplevde att Marianne Larsson tog beskedet med fattning och kunde förhålla sig praktiskt till separationen, men att det efterhand förändrades till en påtaglig oro hos Thomas Jernehov för att någon skulle komma till skada. En-

ligt Lisbeth Berg skall Thomas Jernehov bl.a. ha nämnt att Marianne Larsson hade skadat sig själv.

Pär Larsson, som är Marianne Larssons brorson, men som hade ett närmare umgänge med Thomas Jernehov, har berättat att Thomas Jernehov till honom kort tid före den 10 oktober sade att Marianne Larsson kunde få sådana raseriutbrott att Thomas Jernehov var tvungen att sätta sig på henne för att få henne att lugna ned sig.

Thomas Jernehovs ordningssinne

Flera vittnen har berättat att Thomas Jernehov var noggrann och hade mycket god ordning på båten. Enligt *Tore Larsson*, som seglat med Thomas Jernehov vid fyra till fem tillfällen, och *Pär Larsson*, som seglat med Thomas Jernehov ”några gånger”, bär Thomas Jernehov alltid flytväst på sjön. De båda har också beskrivit Thomas Jernehov som närmast pedantisk med båten och uppgett att Thomas Jernehov inte skulle ha gått ut med båten om det fanns något fel eller någon brist på den. Även *Ann-Kristin Larsson* har beskrivit Thomas Jernehov som säkerhetsmedveten på sjön och att han självmant tog på sig flytväst då de begav sig ut med båten.

Marianne Larssons psykiska tillstånd

Enligt det läkarintyg som utfärdats enligt 7 § personuppgiftslagen kunde misstänkas att Marianne Larsson hade en allvarlig psykisk störning vid gärningen, men inte vid undersökningstillfället. Den misstanke som förelåg var att Marianne Larsson vid gärningen led av ett personlighetsfrämmande reaktivt psykogent genombrott. Det förordades därför att Marianne Larsson genomgick en rättspsykiatrisk undersökning.

Slutsatserna av den rättspsykiatriska undersökningen är att Marianne Larsson inte har begått gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning, att hon vid tiden för undersökningen inte har en allvarlig psykisk störning, samt att det därmed inte finns medicinska förutsättningar att överlämna henne till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken.

Under rubriken rättspsykiatriskt utlåtande anføres i utlåtandet avslutningsvis följande:

Vid en samlad diagnostisk och rättspsykiatrisk bedömning kan man först notera att inget anmärkningsvärt psykiatriskt har framkommit angående Marianne Larssons uppväxt och tidiga vuxenliv. Från 35-årsåldern upplevde hon successivt alltmer påtagligt psykiskt illabefinnande på grund av stressrelaterade problem som framförallt påverkade henne i arbetet som bilskolelärare. Hon fick oro, mag-tarmbesvär, huvudvärk och hjärklappning. Man bedömde att hennes kroppsliga sjukdomstecken hade en psykologisk bakgrund och hon fick diagnosen generaliserat ångestsyndrom. Trots flera rehabiliteringsförsök kvarstod besvären och så småningom hade hon ingen arbetsförmåga utan fick förtidspension. Mer påtagligt är dock de psykiska besvär som utlöstes av makens överraskande tillkännagivande att han hade ett förhållande med en annan kvinna och att han önskade skiljas. Beskeden medförde att hon fick en livskris och att hennes ångestbesvär blev mer påtagliga. Hon sökte läkare akut vid ett par tillfällen. Man bedömde att hon hade en krisreaktion och hon fick föreskrivet lugnande läkemedel. Under häktningstiden noterade man att hon hade en inadekvat känslomässig reaktion och vid § 7-undersökningen kunde man misstänka att hon haft ett personlighetsfrämmande reaktivt psykotiskt genombrott, men hon hade inte en allvarlig psykisk störning. Vid den rättspsykiatriska undersökningen ger hon en likartad beskrivning av gärningen, som vid förundersökningen och hon förnekar en föregående planering. Gärningen är normalpsykologiskt svårförståelig och personlighetsavvikande men vare sig vid gärningen eller vid undersökningen har det framkommit att Marianne Larsson haft sjukdomstecken tydande på en allvarlig psykisk störning. Hon har en maladaptiv stressreaktion med både emotionella störningar och stort be-

teende något som har påverkat hennes handlande vid gärningen, men det finns inte medicinska förutsättningar för rättspsykiatrisk vård. Undersökningsteamet är enigt i bedömningen.”

I den psykologutredning som legat till underlag för den rättspsykiatriska bedömningen anføres bl.a.:

Marianne Larsson ger intryck av att se realistiskt på sin situation, men avsaknaden av känslomässiga reaktioner är stundvis svårtolkad. Huruvida detta är det sätt hon vanligtvis hanterar känslor på eller om traumat i situationen blivit för mycket för henne att hantera och därför tränger undan är svårt att bedöma.[...]

Sammantaget är Marianne Larsson en person som har starka försvar mot psykisk smärta. Hon reagerar ofta med att tränga undan svåra känslor och upplevelser eller genom att förneka dem. Hon förlägger också mycket stress och reaktioner i olika kroppsliga sjukdomstecken. Under hösten har separationen orsakat en krisreaktion hos henne och ångesten har inte längre gått att tränga undan. [...]

Huruvida Marianne Larsson fortfarande befinner sig i ett tillstånd av chock, där hon inte riktigt förmått att ta in det som har hänt, är svårt att bedöma. Hon pratar relativt ledigt om händelseförloppet, men hennes fokus verkar mer ligga på ilskan hon upplever och på konsekvenserna, än på händelsen i sig. Hon känner sig uppgiven och övergiven, försmådd och kränkt och troligen kommer det att dröja innan Marianne Larsson till fullo kan se och reflektera känslomässigt kring händelserna i båten. [...]

Anders Mannheim har bekräftat slutsatserna i utlåtandet. Han har i frågan om Marianne Larsson hade en allvarlig psykisk störning vid gärningen förklarat att bedömningen i den delen sker på underlag av en samlad bedömning, varvid de tolkat hennes reaktiva beteende som en följd av det trauma händelsen på båten inneburit för henne. Marianne Larsson var enligt deras bedömning inte vakenhetssänkt vid gärningstillfället, men hennes klarhetsgrad kan ha blivit nedsänkt, dock utan att vara förvirrad. Bedömningen i denna del baseras beträffande gärningen på Marianne

Larssons egen berättelse. Kortvariga psykotiska tillstånd förekommer normalt endast hos personer med psykosnära personlighetsstörningar, med återkommande kortvariga psykotiska reaktioner. Det har inte framkommit att Marianne Larsson haft psykotiska episoder tidigare i livet. Han har vidare bl.a. uppgett: Marianne Larsson befann sig i en krissituation under hela månaden före händelsen. Det är inte ovanligt att en sådan här händelse ger ett väldigt starkt känslomässigt trauma, som kan leda till olika psykiska eller psykologiska reaktioner och även minnesförluster eller minnesluckor från själva gärningen.

Skadestånd

Håkan Jernehov har berättat: Han och Thomas Jernehov hade telefonkontakt ungefär var fjortonde dag och de träffades företrädesvis vid släktmiddagar. De har inte haft något närmare umgänge eftersom han och hans hustru inte tyckte om Marianne Larsson. Han har emellertid haft en nära syskonrelation med Thomas Jernehov. De var öppna för varandra och stöttade varandra.

Ann-Kristin Larsson har berättat: Hon träffade Thomas Jernehov första gången för 24 år sedan. För ungefär fyra år sedan kände de att deras vänskap hade utvecklats till något mer. De har dock under denna fyraårsperiod haft två uppehåll i relationen under sammanlagt ett och ett halvt år. Under resterande tid har de haft telefonkontakt i stort sett dagligen. De har träffats vid sammanlagt åtta tillfällen under dessa fyra år. Hon och Thomas Jernehov hade köpt hus gemensamt med inflyttning den 29 oktober. Hon hade bokat flygbiljetter för sig själv och sina barn för inflyttningen. Deras avsikt var att hon skulle bo kvar i Stockholm till dess att hennes barn var tillräckligt stora för att hon permanent skulle kunna flytta ned till det gemensamma huset.

Tingsrättens bedömning

Skuldfrågan

Det kan inledningsvis konstateras att den enda redogörelse för vad som mer i detalj har hänt på segelbåten utgörs av Marianne Larssons egen berättelse. Utredningen i målet har i övrigt i denna del företrädesvis rört i vad mån detaljer i hennes berättelse kan bekräftas eller vederläggas. Vidare kan här nämnas att beviskravet i brottmål är att det skall vara ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade begått den åtalade gärningen. Detta beviskrav gäller också sådana omständigheter som den tilltalades uppsåt och andra omständigheter åklagaren gör gällande är försvårande.

Marianne Larsson har vidgått att hon utdelat två slag med slägghammaren mot Thomas Jernehovs tinning samt att hon därefter kastat honom i havet. Det saknas enligt tingsrätten anledning att ifrågasätta vad som genom obduktionen av Thomas Jernehov framkommit om att den direkta dödsorsaken var drunkning. Marianne Larsson har således berövat Thomas Jernehov livet.

Frågan är därmed om detta skett uppsåtligen, dvs. om Marianne Larsson var medveten om att hennes handlingar medförde att Thomas Jernehov berövades livet.

Marianne Larsson har vid huvudförhandlingen förklarat att hon vid utförandet av dessa handlingar inte kunde avgöra om Thomas Jernehov var död eller döende, men att hon var av uppfattningen att han i vart fall inom kort skulle avlida. Marianne Larsson har alltså insett att Thomas Jernehov kunde vara vid liv då hon utdelade de två slagen med slägghammaren och kastade honom i havet. Att dessa handlingar utförts på grund av ett hastigt väckt vredesmod över att hon skulle komma att bli anklagad för mord, vilket har varit Marianne Larssons förklaring, förändrar inte att Marianne Larsson trots insikten om att Thomas Jernehov kunde vara vid liv, genom

att handla på ett sätt som uteslöt att Thomas Jernehov skulle komma att överleva, i vart fall varit likgiltig inför att hon därmed kunde komma att beröva honom livet.

Redan genom Marianne Larssons egen berättelse och obduktionsresultatet är därmed styrkt att hon uppsåtligen berövat Thomas Jernehov livet.

Åklagarens gärningspåstående innefattar emellertid att Marianne Larsson även utdelat det slag som försatte Thomas Jernehov i det försvarslösa tillstånd som föranledde att Marianne Larsson kunde utdela ytterligare slag och kasta honom i havet.

Enligt obduktionsprotokollet talar utseendet och lokaliseringen av skadorna starkt för att krossåret i bakhuvudets högra del uppkom före de andra skadorna. Denna slutsats har vid förhör bekräftats av Adam Berkowicz. Det har av utredningen i målet inte framkommit något som utgör skäl att ifrågasätta denna slutsats. Tingsrätten utgår därför i den fortsatta bedömningen från att Thomas Jernehov först fick krossåret i bakhuvudet och först därefter övriga skador i huvudet. Marianne Larsson har inte kunnat ge någon förklaring till denna skada. Enligt Thordis Berntsson skall dock Marianne Larsson vid sin återkomst till Almösunds marina den 10 oktober ha nämnt något om att Thomas Jernehov i samband med fallet slog i bakhuvudet. Detta överensstämmer dock inte alls med den beskrivning Marianne Larsson har lämnat om Thomas Jernehovs ställning i samband med och efter fallet, särskilt på sätt hon redogjort för den vid rekonstruktionen. Det kan också sättas i fråga om Marianne Larsson, vid det av henne beskrivna händelseförloppet, där hon faller åt sidan och samtidigt ser hur Thomas Jernehov slår sig själv i tinningen med slägghammaren, skulle kunna ha uppmärksammat att Thomas Jernehov i samband med fallet även slog i bakhuvudet i något föremål.

Enligt kriminalteknikern Carola Freudenthal har det på båten inte funnits något föremål som kan ha orsakat krossåret i bakhuvudet. Adam Berkowicz har dock förevisats det fotografi på rorkultsfästet som är bilagt denna dom (bilaga 4) och angett

att ett fall mot den möjligen skulle kunna ge upphov till krossåret i Thomas Jernehovs bakhuvud. Carola Freudenthals bedömning baseras emellertid på en undersökning av båten, vilket naturligtvis ger ett säkrare underlag än en granskning av fotografier. Vidare framstår det som svårförklarligt hur Thomas Jernehov, vid ett fall bakåt på sätt Marianne Larsson har angivit, skulle kunna ha slagit i huvudet i rorkultsfästet så att en skada uppstod på höger sida av bakhuvudet. Detta förutsätter dels att den vridning av Thomas Jernehovs kropp som enligt Marianne Larsson förekom vid fallet, skulle ha inneburit att hans huvud vreds åt höger, dels att den förlängning av rorkulten, som är i infällt läge på fotografiet (bilaga 4) var utfälld då Thomas Jernehov föll, vilket i sig kan ifrågasättas med tanke på att autopiloten enligt Marianne Larsson var inkopplad. Vidare är avståndet mellan metallbeslaget på rorkultsfästet och den underliggande plasten så kort att det framstår som närmast omöjligt att Thomas Jernehov skulle kunna ha åsamkats krossåret i bakhuvudet på det sättet.

Därtill kommer att Marianne Larssons förklaring till varför och hur Thomas Jernehov fallit starkt kan ifrågasättas. Det gick ingen märkbar sjögång och torde om alls, endast ha funnits mycket begränsat med skot på durken. Som ovan nämnts stämmer Marianne Larssons beskrivning av Thomas Jernehov placering efter fallet inte heller överens med att han skulle ha slagit i rorkultsfästet vid fallet. Vidare framstår det närmast som en fysisk omöjlighet att Thomas Jernehov, som enligt Marianne Larsson stod bakom skotskenan sett från henne, skulle ha kunnat falla på ett sådant sätt att benen efter fallet kom att ligga över skotskenan. Avståndet mellan skotskenan och rorkultsfästet förefaller också vara alltför kort för att Thomas Jernehov vid ett fall bakåt skulle kunna ha slagit i den med bakhuvudet.

Tingsrätten bedömer med beaktande av dessa omständigheter det uteslutet att krossåret i Thomas Jernehovs bakhuvud uppstått genom ett fall mot rorkultsfästet. Den enda rimliga förklaringen är därmed att han tillfogats denna av Marianne Larsson genom ett slag med slägghammaren. Marianne Larssons uppgift om att Thomas

Jernehov skulle ha slagit sig själv i tinningen med slägghammaren kan därmed också lämnas utan avseende.

Nästa fråga för bedömning är därmed om Marianne Larsson utdelat slagen med slägghammaren i avsikt att beröva Thomas Jernehov livet. Åklagaren har till stöd för att så är fallet gjort gällande att Marianne Larsson hade planerat att ta livet av Thomas Jernehov.

Det står särskilt genom Ingrid Jernehovs, Maj-Britt Zetrens och Beth Tiedjes uppgifter klart att Marianne Larsson emellanåt, i vredesmod, gjorde uttalanden som tyder på att hon vid sådana utbrott önskade livet ur Thomas Jernehov. Hon har på samma sätt talat om att ta sitt eget liv. Dessa uttalanden kan emellertid tolkas på olika sätt. Det kan t.ex., såsom Tore Johansson antytt, ses som ett resultat av att Marianne Larsson kände sig sviken av att Thomas Jernehov hade haft ett förhållande med en annan kvinna i flera år, utan att för den skull utgöra ett uttryck för en mer genomtänkt vilja om att Thomas Jernehov skulle dö. Dessa utbrott skulle också kunna förklaras av Marianne Larssons psykiska tillstånd, vilket, som framgår av det rättspsykiatriska utlåtandet, hade förvärrats efter separationsbeskedet. Under alla förhållanden och i avsaknad av annan utredning till stöd för att Marianne Larsson planerat att beröva Thomas Jernehov livet kan dessa utbrott från Marianne Larssons sida inte föranleda annat än spekulationer om hur konkreta hennes tankar har varit i dessa avseenden. Tingsrätten konstaterar i detta sammanhang att det även förekommit vittnesuppgifter som antyder att Marianne Larsson skulle ha övertalat Thomas Jernehov att följa med på båtfärden, men att det också i den delen, då det inte framkommit hur eller på vilket sätt detta skulle ha skett, inte är uppgifter som påverkar bedömningen i denna fråga. Inte heller det förhållandet att Marianne Larsson på grund av det inbördes testamentet kan ha haft ett ekonomiskt motiv för att beröva Thomas Jernehov livet, kan leda till mer grundade slutsatser om Marianne Larssons avsikter då hon gjorde dessa uttalanden.

Det är således inte med tillräcklig styrka visat att Marianne Larsson inför båtfärden planerat att döda Thomas Jernehov. Något egentligt stöd för att Marianne Larssons avsikt då hon utdelade slaget som träffade i Thomas Jernehovs bakhuvud var att beröva honom livet föreligger inte, mer än genom de handlingar hon därefter utförde. Det kan härvid konstateras att Adam Berkowicz har förklarat att slagen med slägghammaren inte behöver ha varit utdelade med någon kraft. Vidare är det enligt Anders Mannheim inte ovanligt att den som upplever ett starkt trauma i en sådan här situation drabbas av minnesluckor. Det kan därmed, även om det är mindre sannolikt, inte uteslutas att Marianne Larssons berättelse i övrigt är riktig. Visst stöd för att så är fallet utgör det förhållandet att hon genomgående, alltsedan återkomsten till Almösunds marina, i allt väsentligt vidhållit sin beskrivning av händelseförloppet. Hennes berättelse efter det att Thomas Jernehov fallit är endast vederlagd såvitt avser det förhållandet att Thomas Jernehov inte kan ha varit halvliggande på durken fram till dess att hon drog honom över relingen. Det har visserligen ifrågasatts om Marianne Larssons blodbesudlade skosulor inte borde ha lämnat spår i fören om hon, såsom hon sagt, var där för att rätta till genuan. Tingsrätten kan dock inte se någon rimlig förklaring till varför Marianne Larsson skulle lämna falska uppgifter i detta hänseende, särskilt som hennes uppgifter i andra avseenden, såsom i fråga om slägghammaren, visat sig vara riktiga. Det kan dessutom inte uteslutas att Marianne Larssons skosulor blev blodsbesudlade först efter det att hon hade varit framme i fören av båten.

Det finns därmed inget som talar mot att slaget i bakhuvudet föregicks av ett bråk mellan Thomas Jernehov och Marianne Larsson. Ett händelseförlopp där Marianne Larsson i hastigt mod slår Thomas Jernehov i bakhuvudet med slägghammaren för att därefter, då hon insåg konsekvenserna av slaget, på grund av ett därpå väckt vredesmod över att hon skulle komma att bli anklagad för mord, utdelar ytterligare två slag med slägghammaren och kastar Thomas Jernehov i havet, framstår därmed inte som orimligt. Det blodstänk som har förekommit på den plats där Marianne Larsson placerat Thomas Jernehov kan i detta scenario förklaras av att Marianne Larsson,

för att kunna lyfta Thomas Jernehov ur båten, först tog upp honom på toften, vilket inte i någon mer beaktansvärd grad avviker från hennes egen berättelse, varifrån han genom frustningar orsakade blodstänket på durken. I vart fall föreligger inget alternativ till Marianne Larssons redogörelse för vad som närmare hände på segelbåten.

På de av tingsrätten inledningsvis under denna rubrik anförda skälen är dock styrkt att Marianne Larsson uppsåtligen berövat Thomas Jernehov livet genom att först tilldela honom tre slag med slägghammaren, vilka medfört livshotande skador, och därefter slänga honom i havet till följd varav han drunknat.

Rubriceringsfrågan: Mord eller dråp?

Den som uppsåtligen berövar annan livet skall enligt 3 kap. 1 § brottsbalken dömas för mord. Är brottet med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt skall det rubriceras som dråp enligt 3 kap. 2 § brottsbalken. Det skall vid valet mellan dessa brottsrubriceringar ske en helhetsbedömning av gärningen. Omständigheter som vid en sådan helhetsbedömning ansetts försvårande är t.ex. att offret upplevt stor smärta och dödsångest, att gärningen föregåtts av planering eller att den tilltalade varit närstående till offret. Vad som kan föranleda att brottet är mindre grovt är t.ex. att gärningen skett i hastigt mod eller att den begåtts under påverkan av en psykisk störning.

Som tingsrätten ovan konstaterat är annat inte visat i målet än att Marianne Larsson begått gärningen i hastigt mod. Vidare har inte framkommit att Thomas Jernehov upplevt någon smärta eller dödsångest. Med hänsyn till att slagen inte behöver ha utdelats med någon särskild kraft föreligger inte heller omständigheter som gör att brottet kan anses ge uttryck för synnerlig grymhet eller brutalitet. Vidare har kunnat konstateras att Marianne Larsson begått gärningen under påverkan av en maladaptiv stressreaktion med både emotionella störningar och stört beteende.

Frågan är därmed om det förhållandet att Marianne Larsson kan anses ha varit närstående till Thomas Jernehov utgör en omständighet som med sådan styrka talar i försvårande riktning att brottet bör rubriceras som mord.

Högsta domstolen har prövat denna rubriceringsfråga i närståenderelationer vid några tillfällen. Senast i det rättsfall som är återgivet i NJA 2002 s. 116. Där var det fråga om en man som hade berövat sin hustru livet genom att med kraft tilldela henne två knivstick. Hustrun avled omedelbart av skadorna. Högsta domstolen konstaterar i domskälen att det förelåg omständigheter som talade både för och emot att brottet skulle bedömas som mindre grovt. Till de förra hörde främst att gärningsmannen levde under stark press på grund av misshälligheter i äktenskapet, att han vid gärningstillfället var utmattad och ur balans och enligt den rättspsykiatriska utredningen då uppvisade maladaptiv stressreaktion, som närmast motsvarade en djup reaktiv kris, samt att knivhuggen skedde hastigt och utan planering. För att brottet inte skulle anses som mindre grovt talade enligt Högsta domstolen å andra sidan att gärningsmannen handlade utan provokation, att hustrun var helt försvarslös och att hon var närstående till honom. Vid en samlad bedömning av dessa omständigheter fann Högsta domstolen att de omständigheter som talade i mildrande riktning inte hade den styrka som bör föranleda att brottet skulle bedömas som mindre grovt.

Omständigheterna vid brottet i Högsta domstolens avgörande företer vissa likheter med det brott Marianne Larsson begått, såtillvida att hennes psykiska diagnos är likartad och att brottet begåtts mot en närstående person. Det föreligger emellertid även vissa skillnader t.ex. i fråga om det våld som utövas. Vidare hade Marianne Larsson och Thomas Jernehov redan separerat på Thomas Jernehovs initiativ och det förelåg från Thomas Jernehovs sida inte längre någon mer uttalad känslomässig knytning till Marianne Larsson. Det förhållandet att Marianne Larsson och Thomas Jernehov var närstående talar därmed inte med samma styrka mot att bedöma brottet som mindre grovt. Med beaktande härav och då brottet begåtts i hastigt mod, utan

någon synnerlig grymhet samt under påverkan av en psykisk störning bedömer tingsrätten att det föreligger sådana omständigheter som gör att brottet bör bedömas som mindre grovt och därmed rubriceras som dråp.

Påföljdsfrågan

Straffskalan för dråp är fängelse, lägst sex år och högst tio år. Marianne Larsson är tidigare ostraffad. Fängelsestraffets längd bör därmed bestämmas efter brottets straffvärde. Tingsrätten beaktar härvid bl.a. att det varit fråga om upprepat våld mot huvudet, att Marianne Larsson, genom att slänga Thomas Jernehov i havet, försvårat ett återfinnande av kroppen samt att Marianne Larsson begått brottet under påverkan av en psykisk störning och bestämmer vid en samlad bedömning av omständigheterna vid brottet påföljden till fängelse 8 år.

Skadeståndsfrågorna

Vid ovan angiven utgång i skuldfrågan är Marianne Larsson skadeståndsskyldig enligt 5 kap. 1 och 2 §§ skadeståndslagen.

Marianne Larsson har vid denna bedömning medgett Ingrid Jernehovs och dödsboets skadeståndsanspråk. De skall därför bifallas.

Enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen skall vid personskada som lett till döden ersättning utgå för personskada som till följd av dödsfallet åsamkats någon som stod den avlidne särskilt nära.

I förarbetena anges beträffande begreppet ”särskilt nära” att härmed främst avses den avlidnes make, registrerade partner eller sambo, barn och föräldrar, men att även andra personer än familjemedlemmar kan anses vara närstående i paragrafens

mening, t.ex. en person som en äldre skadelidande utan nära släktingar känner särskild samhörighet med (prop. 2000/01:68 s. 69).

Håkan Jernehov är bror till Thomas Jernehov och de har av vad som framkommit haft en för vuxna syskon normal relation. Som framgår av Högsta domstolens avgörande NJA 2000 s. 521 kan vid en normal relation mellan vuxna syskon inte en presumption anses föreligga för att syskon drabbats av psykiska besvär utöver sådana känslor av sorg och saknad som ett dödsfall brukar medföra. Håkan Jernehov kan därmed inte anses berättigad till skadestånd för personskada till följd av dödsfallet. Hans yrkande om skadestånd bör därför lämnas utan bifall.

Vad gäller Ann-Kristin Larsson har framkommit att hon och Thomas Jernehov haft ett förhållande från och till under fyra år och att de vid dödsfallet hade köpt ett gemensamt hus, med planerad inflyttning två och en halv vecka efter det att dödsfallet inträffade. Ann-Kristin Larsson skulle visserligen fortsatt ha kvar en bostad på annan ort, men hennes förhållande med Thomas Jernehov bör ändå jämföras med den som inom kort skulle inleda ett samboskap med den avlidne. Med beaktande av den korta tid som återstod till dess att Ann-Kristin Larsson skulle komma att ha ett gemensamt hushåll med Thomas Jernehov, vad som framkommit om deras förhållande och deras planering inför framtiden, bedömer tingsrätten att Ann-Kristin Larsson i detta hänseende kan jämföras med någon som är sambo med den avlidne. Hon är därför berättigad till ersättning för personskada enligt 5 kap. 2 § skadeståndslagen. Om det av henne yrkade beloppet råder inte tvist.

Häktning m.m.

Det är inte uppenbart att skäl för häktning saknas. Marianne Larsson skall därför stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot henne.

Yrkandet om förverkande av slägghammaren är lagligt grundat och bör bifallas.

UDDEVALLA TINGSRÄTT
Arbetslag 2
Rotel 2:2

DOM
2008-01-31

B 3596-07

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 5 (DV 400)

Överklagande ges in till tingsrätten senast den 21 februari 2008 och ställs till Hovrätten för Västra Sverige.

På tingsrättens vägnar

Niclas Johannisson

Skiljaktig mening, se bilaga 6

Avräkningsunderlag, se bilaga 7.